

ВЕЋУ ДЕПАРТМАНА ЗА ПОСЛЕДИПЛОМСКЕ СТУДИЈЕ

Одлуком Већа Департмана за последипломске студије 4-171/2023 од 28.09.2023. године, одређени смо за чланове Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата Владимира Митића под називом „Финансијски и бихејвиорални фактори који утичу на повећање конкурентности произвођача органске хране“

о чему подносимо следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. Основни подаци о кандидату и докторској дисертацији

Кандидат Владимир Митић је рођен 12.04.1982. године у Охриду, у Северној Македонији. Техничку средњу школу је завршио у Мајданпеку. Дипломирао је 12.09.2017. године на тему: „Финансијска анализа као инструмент у управљању компанијом – пример Соко Штарк“ на Пословном факултету Универзитета Сингидунум, у центру Ниш, смер – Рачуноводство и ревизија. Просечна оцена током студирања је била 9.84. Током основних и мастер студија, као најбољи студент своје генерације, био је стипендиста Универзитета Сингидунум у периоду од 2016. до 2018. године. Мастер студије завршио је на Универзитету Сингидунум, Пословна економија, смер – Банкарство и финансије, 18.10.2018. године на тему: „Анализа пословања привредних друштава из области производње месних прерађевина“, оцењеном максималном оценом. Просечна оцена током мастер студија је била 10.00. Након успешно завршених мастер студија, 2019. године уписује докторске студије на Универзитету Сингидунум, смер Савремено пословно одлучивање. Положио је све предмете на докторским студијама чиме је стекао услов за писање докторске дисертације. Просечна оцена на докторским студијама је била 10.00.

Након напуштања Војске Србије после четрнаест година рада, у марту 2018. године запослио се на Универзитету Сингидунум, у центру Ниш као сарадник у настави за ужу научну област Рачуноводство и ревизија. Годину дана касније биран је у звање Асистент у настави у истој научно-образовној установи где је изводио наставу на већем броју економских предмета: Управљачко рачуноводство, Системи обрачуна трошкова, Банкарство, Пословне финансије, Финансијско извештавање, Рачуноводство, Анализа финансијских извештаја и Менаџмент.

Током свог седмогодишњег ангажовања на Универзитету Сингидунум држао је вежбе из предмета: Управљачко рачуноводство, Системи обрачуна трошкова, Пословне финансије, Рачуноводствени информациони системи, Рачуноводство, Менаџмент, Финансијски менаџмент и рачуноводство, Финансијско извештавање, Банкарство, Анализа финансијских извештаја и Ревизијска регулатива. Био је ангажован и као репрезент у већем броју реномираних домаћих и страних часописа. Аутор је и коаутор већег броја научних радова представљених у реномираним научним часописима и на признатим научним конференцијама са међународним учешћем.

Кандидат има следеће објављене радове категорије M20 чиме је испуњен предуслов за одбрану докторске дисертације: Čolović, M., & Mitić, V. (2023). The main motives for buying organic food in people of the former Yugoslavia, British Food Journal, 125(6), 2257-2274. (M22); Čolović, M., & Mitić, V. (2024). Situation factors in purchasing organic food, Acta Agriculturae Serbica, 29(58), 105-113. (M24); Čolović, M., & Mitić, V. (2024). Relationship between types of organic food and socio-demographic characteristics of buyers in serbia, Contemporary Agriculture, 73, (1-2), 43-53. (M24); Čolović, M., & Mitić, V. (2024). Individual customers characteristics and types of organic food, Acta Agriculturae Serbica, 28(56), 97-106. (M24); Mitić, V., & Čolović, M. (2023). The impact of the Covid-19 pandemic on the frequency of shopping and online sale of organic food among consumers of the former Yugoslavia. Food and Feed Research, 50(1), 25-34. (M24). Čolović, M., & Mitić, V. (2023). Individual customers characteristics and types of organic food. Acta Agriculturae Serbica, 28(56), 97-106. (M24); Mitić, V., & Čolović, M. (2022). The main demographic characteristics of customers and the frequency of purchases organic food. Economics of Agriculture, 69(2), 349-364. (M24); Mitić, V., & Čolović, M. (2022). The basic features of typical consumers of organic food. Journal of Agricultural Sciences, 67(4), 433-452. (M24); Čolović, M., & Mitić, V. (2021). Determinant factors influencing organic foods purchase. Acta agriculturae Serbica, 26(51), 89-95. (M24); Mitić, V., Kilibarda, N., Brdar, I., Kostić, M., Šarčević, D., Karabasil, N., & Mizdraković, V. (2018). Measuring Competitiveness on Meat Industry Market: Are There Any Oligopolies in Serbia? Meat Technology, 59, 127-136. (M24).

Преостали објављени радови:

Списак резултата M10

Čolović, M., Mitić, V., Nikolić, M., & Milojković, D. (2022). Occupational Safety as One of the Important Factors of Professional Satisfaction and Stress in Regular Conditions and During the COVID-19 Pandemic. Handbook of Research on Key Dimensions of Occupational Safety and Health Protection Management, pp 122-143. (M14).

Списак резултата M20

Čolović, M., & **Mitić, V.** (2025), Mental Health, religion, and economic outcomes: evaluating CBT interventions in Serbia., Annals of Spiru Haret University. Economic Series, 25(3), 367-395. (M23).

Čolović, M., & **Mitić, V.** (2025). People's Attitudes Towards Artificial Intelligence in Specific Business and Organization Context – Psychotherapy and Counseling, Annals of Spiru Haret University. Economic Series, 25(2), 573-589. (M23).

Čolović, M., **Mitić, V.**, & Nikić, G. (2025). Frequency of playing video games among students and the most frequently used media, Annals of Spiru Haret University. Economic Series, 25(1), 529-543. (M23).

Čolović, M., & **Mitić, V.** (2025). Frequency and Main Motives for Travel of Serbian Tourists, Annals of Spiru Haret University. Economic Series, 24(3), 21-43. (M23).

Čolović, M., & **Mitić, V.** (2023). Osećanje smisla života u odraslom dobu i starosti, Andragoške studije, 11, 61-89. (M23).

Čolović, M., & **Mitić, V.** (2023). The relationship between physical activity and satisfaction with one's physical appearance, TEME - časopis za društvene nauke, 47(3), 445-460. (M23).

Kostić, M., Mizdraković, V., & **Mitić, V.** (2021). Non-disclosure of Financial Statements of Public Companies as an Economic Offense in the Republic of Serbia. Nauka, bezbednost, policija, 25(3), 47-58. (M24).

Списак резултата M50

Mitić, V., & Čolović, M. (2023). Economic indicators of profitability in the production of organic and conventional food and psychological ways of overcoming the crisis in managers due to the possible decline of business during the COVID-19 pandemic. BizInfo (Blace) Journal of Economics, Management and Informatics, 13(2), 99-107. (M51).

Mitić, V., & M. Čolović. (2025). Audit opinions on financial reports of economic entities from the organic and conventional food market, BizInfo (Blace) Journal of Economics, Management and Informatics, 16(1), 1-7, (M53).

Božić, I., Kalićanin, K., & **Mitić, V.** (2020). Foreign Trade of Agricultural Products between Serbia and the European Union - Problems and Perspectives, Ekonomski pogledi, 22(1), 29-46. (M53).

Списак резултата M30

Mitić, V., Čolović, M., & Milojević, M. (2023). Liquidity and decisions and characteristics of Managers of organic companies during Covid-19, Book of Proceedings "Sustainable Development as a Measure of Modern Business Success, 42-49. (M33).

Čolović, M., **Mitić, V.**, Milojković, D., & Nikić, G. (2023). Characteristics of tourists and frequency of travel in Serbia, Singidunum International Tourism Conference SITCON 2023 "Managing the Future by Learning from the Past – Contemporary Trends in Tourism & Hospitality", 136 – 142. (M33).

Nikolić, M., **Mitić, V.**, & Kaličanin, K. (2021). Impact of Covid-19 on The Life Insurance Development in Serbia, Singidunum University International Scientific Online Conference FINIZ 2021 "ARE YOU READY FOR THE CONTINUOUSNEXT® AFTER COVID-19?", 51-57. (M33).

Mitić, V., Mizdraković, V., & Čolović, M. (2020). Freequency of asset revaluation in modern business and its relationship with the size of business entity. In International scientific conference „digital economy: chances, risks, sustainable development 359-367. (M33).

Mizdraković, V., Stanić, N., **Mitić, V.**, Obradović, A., Kljajić, Obradović, M., & Stanišić, N. (2020). Empirical data on financial and audit reports of Serbian business entities, 193-198. (M33).

Kaličanin, K., Čolović, M., Njeguš, A., & **Mitić, V.** (2019). Benefits of Artificial Intelligence and Machine Learning in Marketing, Zbornik radova sa međunarodne naučne konferencije Sinteza 2019, 472-477. (M33).

Mitić, V., Kokić, T., Mizdraković, V., & Tereladze, D. (2019). Correlation between asset impairment and profitability of Serbian listed companies. In International Scientific Conference Digitization and smart financial reporting FINIZ 2019, 52-57. (M33).

.....

Докторска дисертација кандидата Владимира Митића је урађена на укупно 387 страна, од чега 67 страна чине прилог и списак литературе. Списак литературе обухвата 644 референци које чине научни радови, књиге, зборници радова, законски прописи као и електронски извори. Уз основни текст дисертација садржи и 131 табелу и 70 графикана.

Докторска дисертација кандидата Владимира Митића је била подвргнута провери софтвером за установљавање преклапања/плагијаризма (iThenticate Plagiarism Detection Software). *Укупан процентуални износ запажених преклапања износи 1% дисертације.*

2. Предмет и циљ истраживања

Предмет спроведеног истраживања представља испитивање главних фактора конкурентности произвођача органске хране. Анализирани су финансијски извештаји произвођача органске хране како би се утврдиле финансијске перформансе, првенствено са

аспекта профитабилности и уочиле потенцијалне могућности за њихово побољшање. Такође, је спроведена анкета међу самим потрошачима, како би се уочили обрасци њиховог понашања приликом куповине, и издвојила циљна група купаца ради прављења одговарајућих маркетинг стратегија и одабира канала дистрибуције и оглашавања. Како би се комплетирано истраживање анкетирани су и произвођачи органске хране у Србији, ради бољег увида у основне карактеристике њихових предузећа, организацију производње, изворе финансирања, маркетиншке активности, као и проблеме са којима се суочавају. Обухватањем финансијских и нефинансијских фактора стекла се целовитија и објективнија слика о перспективи произвођача органске хране, и најбољег начина за повећање њихове конкурентности и побољшање пословања.

Циљ спроведеног истраживања подразумевао је, с једне стране, утврђивање начина на који је могуће повећати конкурентност произвођача органске хране кроз бољу и ефикаснију организацију производње, максимално коришћење свих могућих предности органске производње, као и минимизирање њених слабости, одржавање адекватне ликвидности, финансијске структуре, ефикасности и профитабилности, правовремено дељење квалитетних финансијских информација инвеститорима, а са друге стране утврђивање различитих психолошких и бихејвиоралних фактора типичних купаца органске хране у циљу прављења адекватних стратегија и промоције ових производа.

Научни допринос дисертације се огледа у прегледу и анализи значајног броја научних радова који су последица спроведених истраживања у развијеним европским и светским државама и позиционирање резултата ове дисертације у актуелни научни друштвено-историјски контекст. Утврђено је да поменута анализа литературе, као и резултати истраживања ове дисертације дати допринос постојећој литератури из ове области у Републици Србији.

Друштвени допринос огледа се у томе да на основу бољег познавања купаца органске хране, произвођачи могу да прилагоде своју понуду, продавци органске хране да осмисле одговарајуће маркетинг стратегије, док држава и надлежне агенције могу увидети значај развоја органске производње и бенефите које она пружа како становништву тако и природи у виду њеног очувања.

3. Хипотетички оквир истраживања

Општа хипотеза од које се кренуло у истраживање у дисертацији је: „Финансијски и бихејвиорални фактори могу утицати на повећање конкурентности произвођача органске хране“. На основу опште хипотезе постављене су и тестиране појединачне хипотезе:

X1: Претпоставља се да се бољим познавањем социо-демографских карактеристика купаца може боље прилагодити понуда, а самим тим утицати на повећање конкурентности произвођача органске хране.

X2: Претпоставља се да боље познавање основних карактеристика произвођача органске хране кључно је за повећање њихове конкурентности кроз истицање идентитета и вредности својих производа.

X3: Коришћењем података добијених финансијском анализом, произвођачи органске хране могу идентификовати области у којима заостају у односу на конкуренте и стратешки унапредити своје пословање.

4. Методологија истраживања

Приликом израде докторске дисертације, примењене су различите научне методе које омогућују валидно остварење научног и друштвеног циља истраживања. У дисертацији су примењене неке квалитативне и квантитативне методе, односно: основне, опитенаучне и методе и технике прикупљања података. Од основних метода најзаступљеније ће бити: аналитичке методе у виду анализе садржаја, апстракција, специјализација, класификација, дихотомија и дедукција; синтетичке методе у виду синтеза, конкретизација, генерализација и индукција; општенаучне методе, и то: хипотетичко-дедуктивна, статистичка и компаративна. За анализу утицаја (позитивног или негативног) одабраних варијабли коришћене су следеће статистичке методе и технике:

- Дескриптивна статистика (минимална вредност, максимална вредност, аритметичка средина, стандардна девијација, медијана, мод, издуженост и нагнутост расподеле);
- Спирманова корелациона анализа за мерење степена монотоног односа између две променљиве;
- Непараметријске технике за утврђивање разлика између две групе испитаника (Mann–Whitney U тест) и више група испитаника (Kruskal–Wallis-ов тест) пошто нису испуњене претпоставке потребне за примену параметријских тестова.

Предмет првог дела истраживања, у склопу докторске дисертације, представља испитивање главних трендова куповине органске хране у Републици Србији, као и основних социо-демографских карактеристика купаца органске хране. Испитивање је спроведено у временском периоду од децембра 2023. до јуна 2024. године на широј територији града Ниша, и за то је примењен Упитник о органској храни (Чоловић анд Митић, 2021), који је коришћен у великом броју коауторских истраживања самог кандидата, из којих су проистекли бројни радови публиковани у реномираним часописима.

У оквиру другог дела докторске дисертације, спроведена је анкета међу менаџерима и власницима привредних субјеката, који послују на тржишту органске хране у Србији, како би се стекао бољи увид у њихово пословање и проблеме са којима се свакодневно суочавају. Упитник је послат на имејл адресе 180 привредних субјеката који послују на тржишту органске хране. Из узорка који је обрађен искључени су привредни субјекти који нису имале

комплетно попуњене упитнике, па коначни узорак у актуелном истраживању обухвата 54 привредна субјекта, која послују на тржишту органске хране. Упитник који је послат произвођачима органске хране се састоји од 20 питања вишеструког избора, која се тичу различитих аспеката пословања, као што су њихова величина, правна форма (облик оснивања) и географска локација, врста капитала (страни, домаћи или мешовити), дужина, статус и други релевантни аспекти пословања код производње органске хране.

Финанијска анализа која је коришћена у оквиру трећег дела докторске дисертације је обухватила 210 привредних субјеката који се баве производњом, прерадом и продајом органске хране. За потребе анализе коришћени су секундарни извори финансијских информација попут: јавно објављених финансијских извештаја, ревизорских мишљења, докумената и података са релевантних сајтова. Предмет истраживања је анализа пословања помоћу финансијских извештаја, привредних субјеката који послују на тржишту органске хране у Републици Србији. С обзиром да финансијски извештаји представљају веродостојне изворе информација коришћени су у финансијској анализи пословања привредних субјеката за временски период од 2018. до 2023. године.

5. Кратак приказ садржаја докторске дисертације

Докторска дисертација се састоји из уводног дела у којем су представљени предмет и циљ истраживања, затим три велика поглавља са посебном методологијом и прегледом литературе, која се односе на купце органске хране, њене произвођаче и финансијску анализу произвођача органске хране у Републици Србији, док су на крају приказана завршна разматрања.

У првом поглављу је приказан први део истраживања који је, с једне стране, посвећен утврђивању актуелних трендова који се тичу куповине органске хране (учесталост, преференције, врсте намирница у оквиру органске хране, места куповине коју потрошачи преферирају), а са друге стране испитивању основних карактеристика потрошача, тако да је добијен профил типичног купца органских прехранбених производа у Републици Србији. Поред његових основних социо-демографских карактеристика и утврђених разлика које постоје између припадника различитих група, испитани су и основни мотиви, односно баријере које се јављају приликом куповине органске хране.

Други део истраживања, у оквиру докторске дисертације, бавио се испитивањем основних карактеристика привредних субјеката који послују на тржишту органске хране, карактеристика процеса производње, маркетиншких активности и динамичких фактора конкурентности. Циљ овог дела истраживања је утврђивање које величине су најчешће привредни субјекти на тржишту органске хране, затим која је најчешћа форма њиховог оснивања, која врста капитала је најзаступљенија у њима, у ком делу Србије су

углавном позиционирани, да ли су извозно оријентисани или продају производе искључиво на домаћем тржишту, као и да ли се баве само производњом или су комплетирали целокупан процес пословања од производње до продаје крајњим купцима.

Трећи део истраживања, у оквиру докторске дисертације, је обухватио испитивање финансијских индикатора пословања привредних субјеката из сектора производње органске хране, како би се стекао бољи увид у њихово финансијско стање и перформансе. Осим тога, у оквиру овог дела истраживања је испитивано да ли произвођачи органске хране у Србији благовремено достављају финансијске извештаје ради њиховог објављивања, затим исправност финансијских извештаја који су подложни законској ревизији, као и да ли су евентуално коришћене одређене технике кративног рачуноводства са циљем манипулације зарадама. Циљ овог дела истраживања је био утврђивање финансијских перформанси и успешности пословања кроз анализу израчунатих финансијских показатеља, за привредне субјекте који се баве производњом органске хране у Србији. Такође, утврђено је у којој мери анализирани привредни субјекти врше благовремено достављање финансијских информација, као и њихов квалитет односно исправност, на основу добијених мишљења од стране ревизора.

6. Постигнути резултати и научни допринос докторске дисертације

Значај актуелног истраживања, у оквиру докторске дисертације, огледа се с једне стране у утврђивању главних трендова при куповини органске хране код потрошача у Србији, а са друге стране у пружању бољег увида у то ко су купци органске хране и које су њихове главне карактеристике. Такође, утврђено је који су то мотиви и баријере који утичу на доношење одлука потрошача о куповини органске хране, као и где преферирају да купују.

У оквиру актуелног истраживања је такође утврђено које су најчешће карактеристике произвођача органске хране, у које сегменте пословања највише инвестирају, основни и специфични аспекти производње, канали и начини оглашавања производа, највеће предности и главни проблеми са којима се суочавају у пословању. На основу ових информација утврђено је актуелно стање у пословању произвођача органске хране у Србији, на основу чега је могуће идентификовати могућности за побољшање ефикасности, смањење трошкова и повећање производног капацитета, бољу контролу квалитета производа, лакше увођење иновација и бољу координацију са добављачима и ефикасније управљање ланцем снабдевања. Све ове компоненте пословања доприносе бољој конкурентности произвођача, омогућавајући им да ефикасније одговоре на потребе тржишта, обезбеде боље производе по конкурентнијим ценама и изграде снажнији бренд.

Резултати добијени финансијском анализом доприносе произвођачима да боље разумеју трошкове производње, дистрибуције и промоције. Идентификовањем неефикасности и прекомерних трошкова, произвођачи могу смањити непотребне издатке, чиме побољшавају профитабилност и могу понудити конкурентније цене без угрожавања квалитета. На основу рацио-анализе привредна друштва из сектора органске хране имају бољи увид у то колико ефикасно користе своје ресурсе за генерисање профита. Разумевање ових показатеља може им помоћи да идентификују области које треба побољшати како би повећали профитабилност. Квалитетно финансијско извештавање чини произвођаче органске хране атрактивнијима за инвеститоре, банке или државне субвенције. Кроз јасну презентацију финансијског здравља, произвођачи могу лакше прибавити средства за проширење пословања, истраживање нових тржишта или унапређење производних процеса, чиме могу повећати конкурентност.

Боље познавање актуелних трендова у куповини органске хране, карактеристика самих купаца, произвођача и финансијских показатеља омогућава произвођачима органске хране у Србији да унапреде своје производне процесе, оптимизују дистрибуцију, креирају производе који одговарају потребама тржишта и ефективније управљају финансијама. То све доприноси већој конкурентности на домаћем и међународном тржишту, што је кључно за одрживост и раст у сектору органске хране.

Импликације истраживања огледају се у томе да на основу бољег познавања купаца органске хране, произвођачи могу да прилагоде своју понуду, продавци органске хране да осмисле одговарајуће маркетинг стратегије, док држава и надлежне агенције могу увидети значај развоја органске производње и бенефите које она пружа како становништву тако и природи у виду њеног очувања.

Научни допринос ове дисертације огледа се у свеобухватном прегледу и анализи великог броја релевантних научних радова, који су резултат истраживања спроведених у развијеним европским и светским земљама, као и у позиционирању резултата дисертације у савремени научни и друштвено-историјски контекст. Очекивани допринос обухвата не само проширење постојеће литературе у овој области у Републици Србији, већ и унапређење разумевања кључних фактора који утичу на конкурентност органских произвођача. У том смислу, основни научни допринос дисертације огледа се у идентификацији и анализи финансијских и бихејвиорално-психолошких фактора који имају значајан утицај на повећање њихове конкурентности.

7. Мишљење и предлог Комисије о докторској дисертацији

На основу свега изложеног Комисија је мишљења да докторска дисертација кандидата Владимира Митића по својој теми, приступу, структури и садржају рада, квалитету и начину излагања, методологији истраживања, начину коришћења литературе, релевантности и квалитету спроведеног истраживања и донетим закључцима задовољава критеријуме захтеване за докторску дисертацију, те се може прихватити као подобна за јавну одбрану.

Сагледавајући укупну оцену докторске дисертације кандидата Владимира Митића под називом „Финансијски и бихејвиорални фактори који утичу на повећање конкурентности произвођача органске хране,, предлажемо Већу департмана за последипломске студије и Сенату Универзитета Сингидунум да прихвати напред наведену докторску дисертацију и одобри њену јавну одбрану.

Београд, 21/10/2025

Чланови комисије:

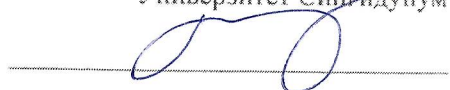
проф. др Марко Милојевић

Универзитет Сингидунум



проф. др Немања Станишић

Универзитет Сингидунум



проф. др Милена Јакшић

Економски факултет Универзитета у Крагујевцу

